

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti
Skúlagötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík 4. apríl 2019

1803043SA KB/bg
Málalýkill: 00.61

**Efni: Umsögn um drög að innkaupastefnu matvæla fyrir opinbera aðila – mál
nr. S-97/2019**

Vísað er til tilkynningar á samráðsgátt stjórnvalda, dags. 21. mars 2019, þar sem óskað er umsagna um drög að innkaupastefnu matvæla fyrir opinbera aðila.

Almennt um málið

Drög að innkaupastefnu matvæla fyrir opinbera aðila voru unnin af starfshópi er fékk það verkefni að móta stefnu um opinber innkaup til að tryggja neytendum opinberra aðila matvæli úr heilnæmum afurðum með tilliti til framleiðsluhátta og umhverfisáhrifa. Sambandið tilnefndi á sínum tíma fulltrúa til setu í starfshópnum.

Stefnan felur í sér þrjú meginmarkmið en þau eru 1) að efla áherslu á sjálfbærni og vistvæn skilyrði í innkaupum og umsýslu á matvælum, 2) að máltíðir í mótuneytum opinberra aðila uppfylli lýðheilsuþætti og neytendur hafi aðgang að upplýsingum um hollustu og uppruna og 3) að lögð sé áhersla á vistvæn skilyrði, lýðheilsu og samvinnu hagaðila í innkaupaferlum matvæla.

Athugasemdir við stefnuna

Hugtakanotkun

Í stefnunni eru helstu hugtök skilgreind og þar kemur fram að „hið opinbera“ sé starfsemi og verkefni sem teljast til A-hluta ríkissjóðs og A-hluta sveitarfélaga. Hins vegar er í stefnunni hvergi skilgreint hverjir opinberir aðilar eru en skilgreiningu á því hugtaki má finna í lögum um opinber innkaup sem „aðili sem fer með ríkis- eða sveitarstjórnarvald og þær stofnanir, sjóðir og fyrirtæki sem eru að hálfu eða meiri hluta í eigu ríkisins“. Þetta skiptir gífurlega miklu máli því í stefnunni er ítrekað vísað til opinberra aðila og því nauðsynlegt að ljóst sé frá upphafi hvaða aðilar falla undir þá skilgreiningu.

Gildissvið innkaupastefnunnar

Miðað við hugtakanotkun innkaupastefnunnar og ítrekaða notkun á orðinu opinber aðili má ætla að sveitarfélög falli undir umrædda innkaupastefnu og sé ætlað að framfylgja henni. Þetta er þó í mótsögn við þær upplýsingar sem bárust úr starfshópnum þar fram kom að innkaupastefnan myndi vera stefna fyrir ríkið en myndi nýtast sveitarfélögum við mótun eigin innkaupastefnu. Þ.e.a.s. starfshópurinn skilgreindi sveitarfélögin frá stefnunni þar sem sveitarfélög væri sjálfstætt stjórnvald og því væri ekki rétt að ríkið setti sveitarfélögum sérstaka innkaupastefnu. Þegar stefnan er lesin í heild sinni má sjá að öll upplýsingaöflun er í samræmi við þessar upplýsingar þar sem spurningalistar voru eingöngu sendir til aðila innan ríkisins en ekki til sveitarfélaga og tölulegar upplýsingar miða eingöngu við bókhald ríkisins. Einnig sést vel á umfjöllun við meginmarkmið 3 að áherslan er á ríkið sem innkaupaaðila. Mælt er með því að settur verði sérstakur kafli í stefnuna

þar sem fjallað er um gildissvið hennar og samspil við sveitarfélög sem opinberir aðilar. Skýrt þarf að koma fram að innkaupastefnan á við um ríkið en ekki sveitarfélög. Hugtakanotkun í stefnunni ætti síðan að taka mið af því.

Mikilvægt er þó að árétta að þrátt fyrir að innkaupastefnan ætti eingöngu að eiga við um ríkið þá munu áhrif hennar skila sér inn í starfsemi sveitarfélaga. Sveitarfélög sem eru aðilar að rammasamningum Ríkiskaupa munu njóta góðs af þeim samningum er taka mið af innkaupastefnunni. Einnig er í stefnunni lögð mikil áhersla á fræðslu og samstarf sem er aðgengileg sveitarfélögum og stofnunum þeirra. Mun því innkaupastefna ríkisins á matvælum skila sér á jákvæðan hátt inn í starfsemi sveitarfélaga.

Vottuð mötuneyti, bls. 23.

Athygli er vakin á því að neðst á blaðsíðu 23, undir liðnum Vottuð mötuneyti er ókláruð setning.

Markmið og framsetning stefnunnar

Almennt eru markmið og framsetning stefnunnar góð. Tilgreindir eru ábyrgðaraðilar, framkvæmdaaðilar, samstarfsaðilar og tímabil sem gefur trú á því að stefnan verði innleidd og að hún leiði til breytinga.

Vel heppnuð innleiðing á stefnunni mun hafa jákvæð áhrif á mörg af þeim stóru málum er samfélagið stendur frammi fyrir í dag. Þannig ætti innleiðing hennar að geta dregið úr kolefnissporum við innkaup á matvælum með tilheyrandi jákvæðum áhrifum á loftlagsmál. Stefnan hvetur til minni plastnotkunar ásamt því sem jákvæðir hvatar eru við sjálfbæra framleiðsluhætti og ábyrga neyslu sem styður við markmið um dýravelferð og minnkun matarsóunar. Markviss innleiðing ætti einnig að hafa jákvæð áhrif á lýðheilsu almennings.

Mörg sveitarfélög hafa mikinn áhuga á því að innleiða sambærileg markmið og stefnt er að í innkaupastefnu um matvæli. Það sem helst stendur sveitarfélögum fyrir þrifum eru framkvæmdaratriði. Þar sem lög um opinber innkaup taka að fullu gildi gagnvart sveitarfélögum 31. maí nk. er ljóst að frelsi sveitarfélaga til innkaupa eru sett fastari skorður. Þess vegna er mikilvægt að ríkið gangi á undan með gott fordæmi og reynsla þess nýtist sveitarfélögum við innleiðingu sambærilegrar innkaupastefnu. Líkt og kemur fram í viðauka C með innkaupastefnunni eru fjöldi dæma um hvernig opinberir aðilar geta stutt við innkaup á heilnæmum vörum úr nærumhverfi neytenda. Með góðri innleiðingu ríkisins á innkaupastefnu á matvælum geta sveitarfélög er hafa áhuga fylgt fordæmi þess og þannig getur innkaupastefnan stutt við aukin innkaup á heilnæmum vörum úr nærumhverfi um allt land.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri